

Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

Testul 1

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Punctajul total este de 100 de puncte. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.
- În cazul itemilor obiectivi, alegerea de către elev a două variante de răspuns duce la anularea rezolvării exercițiului respectiv.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. Beszédhelyzet, cím és szöveg összefüggése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. A szerelmi vallomás beszédhelyzete, a halálig tartó hűség ígérete a férfi beszélő részéről; a 2. vsz.-ban utal a témajelölő, összefoglaló címre: „Szerelmes fogadás”; az 1. vsz. dialogikus helyzete a kérdésekben a kedves bizonytalan érzéseit, viselkedését vetíti ki, a szerelmes férfi vallomásának, kérésének, biztatásának előkészítője; a vers egészében benne rejlik a kedves válaszára, esküjére való várakozás feszültsége, vágya stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

b. A beszélő férfi szerelmének bizonyítékai

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. Retorikai kérdéssorral indítás, ismétléssel nyomatékosított kérés, vigasztalás; metaforikus megszólítása a kedvesnek; vallomás, szerelmének viszonzására való felhívás: I. felszólító mondatok, indulatszó; tekintet szerepe, a viszonzott szerelem, együttlét nyugalma, meghittsége; hangnem: könyörgő, biztató, vallomásos stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

c. Az utolsó szakasz motívumai

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. „Virágos kert” -motívum: a szerelem kertje, harmónia élménye, az idilli szerelem, védett intimitás kifejezője; hold-motívum: fénnel, színekkel szépíti meg az éjszaka sötéttségét, a nőiség jelképe is; a csók-motívum: a szerelmi beteljesülés, a testiség jelképe; dal-motívum: a szerelem, mint alkotói ihletforrás, az együtténeklés öröme, a teljesség élményének kifejezője I. érzéki hatású képek: illat-, szín- és hanghatást keltő képek stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*

d. A versforma jelentésképző szerepe

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. Versforma: a klasszicista, szabályosan váltakozó hosszú és rövid, 8-as és 3-as szótagú sorok, hangsúlyos és időmértékes –, könnyedséget, játékosságot sugallnak, az egyszavas sorok lényegkiemelő, a kedves érzéseire irányuló szereppel bírnak stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 5 pont

Összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont, logikus gondolatmenet,
helytelen fogalomhasználat 2 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás 5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

1. Explicit információk visszakeresése. Helyes válasz: c. 5 pont

2. Explicit információk felismerése és visszakeresése. Rövid válasz megfogalmazása. Minden felismert ok 1 pontot ér, pl. ösztönösség, demokratizálódás, ökonomizmus, egyszerűsége törekvés, nyelvi archaizmus, egyenrangúság kifejezése. 5 pont

3. A kommunikációs funkció (ismeretközlés) felismerése (2p), indoklás (3p) 5 pont

4. A véleménykifejtés követelményeinek betartása 5 pont

Témához való igazodás 5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás 5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

a. a választott alkotás műfaji sajátosságai 5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Katona*: tragédia: középpontjában egy konfliktus áll, egy tragikus hős, aki tragikus vétséget követ el, küzd, buknia kell, részvétet, katarzist vált ki, a dráma világában az értékvesztés felerősödik; drámai szituáció; konfliktusos dráma: Gertrudis konfliktust létrehozó negatív fél, Bánk a pozitív, aki a helyzet megszüntetéséért küzd; tetőpont: Gertrudis meggyilkolása; Bánk tragikumát összetett; bármelyik lehetőséget választja, sorsa értékvesztés I. Melinda halála, önmaga értékeivel, elveivel szembekerülése; nemzeti, történelmi dráma: az ország, a nemzetek tragikumát I. Petur és Tiborc panasza; Bánk az egész nemzet, a nemesek és a parasztok érdekét is képviseli; középpontos dráma: Bánk az értékhierarchia csúcsán; Endre, a hatalmi hierarchia csúcsán álló személy: nincs jelen, de minden terv és cselekedet feltételezi a hozzá való viszonyulást; éjszaka motívum; drámai nyelv többszólamúsága;

Vörösmarty: romantikus drámai költemény; középpontjában bölcséleti kérdések állnak; gondolatiság; drámaiság: párbeszéd, konfliktushelyzetek, monológ, líraiság: a szereplők allegorikus alakok – Csongor, Tünde, Balga, Mirigy, a három Vándor –, költői nyelv, motívumok; mesedráma I. mesei elemek: elindulás, keresés helyzete, próbák; mesei szereplők: boszorkány, ördögfiak, Éj asszonya; kétszintes dráma: evilági, tapasztalaton túli szint, határ: kert, tündérfa, boszorkánydomb, hármass út; keretes szerkezet, a drámai cselekmény a mese okán, habár kört ír le, nem körforgást jelöl, a szerelmesek egymásra találnak;

Madách: romantikus drámai költemény, középpontjában filozófiai kérdések állnak; gondolatiság; drámaiság: párbeszéd, drámai szituáció: a világ teljessége, ellentétek harmóniája – diszharmóniája, Úr – Lucifer, Lucifer – Ádám vitája; líraiság: a szereplők szimbolikus-allegorikus alakok I. Ádám és Éva szerepkörei; költői nyelv, motívumok; mítoszi elemek: teremtésmítosz, bűnbeesés; kétszintes dráma; keretszerkezet, bibliai, mitikus színtér; álomszínek: történelmi színek és eszmék; utópisztikus színek; szervező elv: tézis - antitézis - szintézis; mitikus, ciklikus idő, történelmi idő stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. a mű idő- és térszerkezete 5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Katona*: öt szakaszra tagolódik: a klasszicista drámamodell egy szakaszon belül érvényesül: Előversengés 1. nap koraeste, palota: Ottó és Biberach párbeszéde, Gertrudis megjelenése: alap- és határhelyzet: Ottó vágya, gyorsan kell cselekednie; magánéleti szál; I. szakasz 1. nap este, a bál idején a palotában: magánéleti és közéleti szál, Bánk hazatérése, a titok mint probléma; a királyi palotában megkülönböztetés, magyarok háttérbe szorítása, az érvényesül, aki behódol Gertrudisnak; II. szakasz 3 órával később, éjjel Petur bán háza: közéleti szál; III. szakasz hajnalban Melinda szobája; magánéleti szál; IV. szakasz 2. nap koraeste, naplemente Gertrudis szobája: közéleti és magánéleti szál; Mikhál, Melinda, Bánk vádbeszéde; a tetőpont; V. szakasz 3. nap délelőtt palota, nagyterem: II. Endre hazatérése, Bánk tragikum; az éjszaka szimbolikus jelentése: a palota és az ország állapotára utaló, a tisztánlátás hiányát is jelző;

Vörösmarty: szimmetria; időszerkezet: éjfélről éjfélig, mitikus idő: kozmikus nagyított nap; „A pogány kúnok idejéből” szerzői megjegyzés sejteti: általános érvényűség, a cselekmény ősmagyar környezetben játszódik: Csongor útja nemcsak az egyén, az emberiség, hanem a nemzet boldogságkereső útját is jelképezi; egymással szemben álló napszakoknak: éjfél – dél – éjfél – a kert különböző alakváltozatai felelnek meg: kert, tündérgert, elvadult kert; a fő helyszín a kert: romantikus motívum, lélek jelképe; az emberi belső világ színtere, innen indul és ide tér vissza a történések sora; Csongor boldogság-, az élet értelmének, boldogságkeresésének az útja; fa, út, hármass út jelentései – cselekmény szintjén, metaforikusan;

Madách: időszerkezet: mitikus, ciklikus idő, történelmi idő: múlt – jelen – jövő; térszerkezet: keretszerkezet, normaadó, transzcendens, bibliai, mitikus színtér: menny, Paradicsom, pálmafás vidék; normakövető, földi tér, álomszínek: történelmi színek és eszmék: ókor: Egyiptom, Athén, Róma; középkor: Konstantinápoly, Prága I.; álom az álomban: Párizs – szabadság, egyenlőség, testvériség, nem csalódik bennük, hiányzik Lucifer; Prága II.; újkor: London; utópisztikus színek: Falanszter, Úr – központi szerep: a küzdés értéke; Eszkimó szín *stb.*),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. az élet értelmének meghatározásai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Katona*: Bánk életének értelme I. személyiségének meghatározó vonása az emberi teljességre való törekvés; karakterének legfőbb értékei: a Melinda iránti szerelem, a szociális érzékenységgel is párosuló, felelős hazaféltés, a királyhűség és a méltóság; közösség ügyeit képviselő, értékteremtő magatartás, a törvényes rend híve; Bánk szabadság fogalmában Melinda és a haza egységet képez; minden alapértéket sokfelé közvetíteni tudó erőforrás számára; tragikus vétségek sorát követi el ellene, s nem tudja megmenteni; tragikum: szerepkonfliktus, szándék és következmény ellentéte, rá kell döbbsennie, a törvényesség keretén belül lehetetlen a konfliktus megoldása; Gertrudis megölése által saját értékrendjével ellentétesen cselekedett: a nyilvánosság kizárásával és törvénytelenül; Biberach életfilozófiája: „Ott a haza, ahol a haszon” elbukik – I. halála; Tiborc jellemében a tisztesség megőrzése – I. képtelen lopni;

Vörösmarty: az emberi lét kérdései, döntési határhelyzetek, útkeresés, a boldogság megtalálása a szerelemben; a hármass út motívuma az eltévedés lehetősége; a három vándor életcéljainak értelme mint boldogságforrás megkérdőjeleződik: I. Kalmár, Fejedelem, Tudós első és második jelenése közti hatalmas, romantikus ellentét; a vándorok nézőpontjából Csongor útja is örület, költői álomvilág, betegség; próbák, kitarás, küzdés szükségessége az élet értelmének megtalálása érdekében; az Éj asszonya nézőpontjából Tünde útja a tévedésé; Csongor és Tünde megtapasztalja, szükség van segítőtársakra: Balga, Ilma, egymást keresik, földi vágyaik a boldogságforrások; akadályozó, rontó, kijózanító erő: Mirigy vágya a fiatalság boldogsága; tévútnak bizonyul az ő célja is, bűnhődnie kell; Csongor boldogságkereső útja során megtapasztalja: mindennek két oldala van: szép és rút, fölemelő és borzasztó, siker és kudarc; el kell jutnia a teljes boldogtalanság állapotáig; Tünde segítő szerepe, boldogság, szerelem kertjének megteremtése; a szerelem szimbolikus jelentése: a halandó ember tesz kísérletet a mulandóság meghaladására, az életben elérhető személyes boldogságra;

Madách: az emberi lét értelmére, a történelem végső kérdéseire keresi a választ: a boldogság-, az élet, a küzdés értelmének, a szabad akarat, fejlődés, haladás kérdései; útkeresés:

Lucifer útja bizonyul tévútnak: a kiábrándulás, a lemondás, az önfeladás; a tagadás mégis szükségszerű, a küzdés és a fejlődés elősegítője; a bűnbeeséssel Ádám és Éva a tapasztalati útra lép, az etikai stádiumba: az emberpár megtagadja teremtmény voltát, fellázad Isten ellen; alkotójával egy szintre akarja helyezni magát tudásban, halhatatlanságban; az Istentől való elhagyatottság állapotába kerül; megbomlik létezésének összhangja; a tudás ára a boldogság és a harmónia elvesztése; az álmotuzás a történeti színekben: küzdelmet folytat azért, hogy a tökéletes teremtményt megismételje a történelemben, szükségszerűen csalódások érik; felismeri, hogy az ember létének a mindig jobbra törő küzdelem adhat értelmet; az Úr közvetlenül nincs jelen, csak az emberpárban mindig újjászülető érzelem és Éva homályos emlékképei idézik fel egykori közelségét és a paradicsombeli állapotot; Éva mellett, különböző szerepekben, mindig megtalálja a boldogságot; Ádám elfogadja teremtmény voltát, ám a lázadással végleg megváltozik az Úrhoz fűződő kapcsolata, a jó és a rossz közötti szabad választás a felnőtt ember lehetősége; egyfajta kiegyenlítődéssé jön létre hit és tudás, tudás és nem tudás között; az isteni gondviseléstől támogatva léphet be az induló történelemben, s bízik abban, hogy nem azonos az álombelivel stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. a drámai jellemelek ábrázolása

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont

(pl. *Katona*: szereplők három csoportja; jellemelek állandósága, indulatok egyértelműsége; egy-egy uralkodó tulajdonság, kivétel Bánk és Gertrudis, akik összetett jellemelek; történelmi alakok; majdnem minden szereplő konfliktusba kerül egymással, kivéve: Tiborc; főkonfliktus: Gertrudis és Bánk bán között – ok: közéleti és magánéleti, ország és család, tragikus vétségek; Bánk bán – II. Endre: hatalmi hierarchia – értékhierarchia, tett és következmény; Bánk bán és Melinda – ok: szeretet, hűtlenség, félreértés; Bánk bán és Petur – ok: Gertrudis, a női uralkodó, egyéni és nemesi érdekek, a hatalom visszaélései; Ottó és Biberach – ok: érdekviszony; ellentétes értékrendek, nyelvhasználatbeli különbségek; Bánk és Tiborc közti viszony;

Vörösmarty: lírai képmások: Csongor – Balga, Tünde – Ilma ellentétben állnak, összetartoznak: égi, szellemi, álmodozó – földi, gyakorlatias, természetes jókedv képviselői; Balga, Ilma segítenek megtalálni a nyomokat, ráébresztenek urukat/úrnőjüket a földi lét nehézségeire, s hogy természetes jókedvvel könnyebb haladni; Csongor az álmodozó, csodára, szépre vágyó, céltalan, szabad ifjú – Tünde: a cselekvő, gyakorlatias gondolkodású, céltudatos nő, erőfeszítései, lehetőségeket teremt a találkozásukhoz; vállalja emberi sorsát, a földi boldogságot, otthont teremt; Csongor – a három Vándor: sikerükben Csongor nem is kételkedik, csak kevésnek találja, mert azt már tudja, hogy sem a vagyon, sem a hatalom, sem a tudás nem mindenható, álmai totalitáshajához képest ezek a célok partikulárisak; Tünde – Éj: szembenéz pesszimista világnézetével; az Éj individuális világvégével ő az élet kollektív folyamatába vetett hitét állítja szembe;

Madách: Lucifer a „tagadás szelleme,” a hideg, számító értelem, a fölényes intellektus megszemélyesítője, aki egyrészt a tényekkel való szembenézésre kényszerít – I. neve „fényhozó”, de egyoldalúan torzít is, és ezért nem juthat teljes diadalra; kritikája romboló jellegű: megoldást sohasem nyújt, pusztító szándéka azonban építően hat az emberpárra; Ádám a férfi, a tudás, a tapasztalás, az értelem, a küzdés megtestesítője; vitázó szólamuk, bölcséleti jelleg: Ádám és Lucifer vitája érvek kifejtése és ütköztetése; Ádám igenlése és Lucifer tagadása egyformán racionális viszonyulást fejez ki; ebből a vitából Éva kimarad; a nő, a sejtés, az érzelem; otthonteremtő lény, a szeretet megtestesítője, az égi szöveget rajta keresztül hallja meg Ádám, mindig inspiráló hatású a férfi számára, mindig az új keresésére biztatja Ádámot stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása *4 pont*,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*,
helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat *2 pont*,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszadásra* *1 pont*.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.